

Διερεύνηση αναγνωστικών συνηθειών και αξιολόγηση δράσεων προώθησης της φιλιαναγνωσίας

Μ' ένα βιβλίο ταξιδεύω!

Δημοτικό Σχολείο Καϊμακλίου Β' (ΚΒ)
Δίκτυο Σχολείων Υποστήριξης της
Φιλιαναγνωσίας 2023-2024

Αιτιολόγηση

- το ενδιαφέρον και η συμμετοχή των παιδιών κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας έχει μια θετική συσχέτιση με την επίδοσή τους (Mo and Singh, 2008; Lei, Cui and Zhou 2018).
 - η αυξημένη συμμετοχή/ενδιαφέρον οδηγεί σε καλύτερες επιδόσεις οι οποίες με τις σειρά τους προσφέρουν κίνητρα για ακόμα μεγαλύτερη συμμετοχή ενδιαφέρον (Finn, 1989).
- σε τάξεις με παιδιά από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα, το ενδιαφέρον και η συμμετοχή των παιδιών που προέρχονται από μειονοτικές ομάδες είναι χαμηλότερα (Anyichie and Butler, 2023).
- η συμμετοχή και το ενδιαφέρον αυτών των παιδιών αυξάνεται όταν η διδασκαλία λαμβάνει υπόψη τη διαφορετικότητά τους (Athanasas, 1998; De Leon, 2002).
- η χρήση της λογοτεχνίας στη διδασκαλία διαφόρων γνωστικών αντικειμένων μπορεί να συμβάλει στην αύξηση του ενδιαφέροντος και της συμμετοχής των παιδιών (Duff & Maley, 2007; McGowan, Erickson & Neufeld, 1996) καθώς και την βελτίωση των αναγνωστικών επιπέδων (International Association for the Evaluation of Educational Achievement, n.d.).
- η συμπερίληψη λογοτεχνικών κειμένων που προέρχονται από το πολιτισμικό συγκείμενο των παιδιών που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες, επίσης φαίνεται να έχει θετικές επιπτώσεις στο ενδιαφέρον και τη συμμετοχή τους (Athanasas, 1998; De Leon, 2002).

Στόχοι προγράμματος

- Αύξηση του αναγνωστικού όγκου
- Ανάπτυξη θετικών στάσεων απέναντι στην ανάγνωση λογοτεχνικών έργων
- Αύξηση ενδιαφέροντος και συμμετοχής των παιδιών με διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα
- *Επιδιώκονται μέσα από*
 - *την βελτίωση της πρόσβασης των παιδιών σε λογοτεχνικά έργα,*
 - *την αύξηση του αναγνωστικού χρόνου λογοτεχνικών έργων, και*
 - *την παροχή ευκαιριών στα παιδιά για δημιουργική εμπλοκή με την ανάγνωση λογοτεχνικών έργων.*

Δράσεις

- Επίπεδο τμημάτων
 - βελτίωση πρόσβασης σε λογοτεχνικά έργα,
 - την αύξηση αναγνωστικού χρόνου
 - παροχή ευκαιριών για δημιουργική εμπλοκή με την ανάγνωση λογοτεχνικών έργων
 - διδακτικές παρεμβάσεις οργανωμένες γύρω από την χρήση της λογοτεχνίας σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα
- Επίπεδο σχολείου
 - παροχή ευκαιριών για δημιουργική εμπλοκή με την ανάγνωση λογοτεχνικών έργων
 - διαγωνισμοί
 - κεντρική βιβλιοθήκη
 - εκδηλώσεις

Αξιολόγηση

- Αναγνωστικός όγκος
- Ιδέες των παιδιών για την ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων;
- Ενδιαφέρον και συμμετοχή των παιδιών
- Απόψεις των παιδιών για τις δράσεις στις οποίες συμμετείχαν;
- Απόψεις των εκπαιδευτικών για τις δράσεις που πραγματοποίησαν;

Γενικός προσανατολισμός

- Μελέτη περίπτωσης
 - εγγενής (intrinsic) μελέτη περίπτωσης (Stake, 1995) του Δημοτικού Σχολείου Καϊμακλίου Β' (ΚΒ)
 - εργαλειακή (instrumental) μελέτη περίπτωσης (Stake, 1995) ενός δημοτικού σχολείου
- Ποιοτικά- ποσοτικά δεδομένα

Συμμετέχοντες

- Μαθήτριες/μαθητές (95 παιδιά)
 - Δ' ταξη: 30
 - Ε' τάξη: 43
 - Στ' τάξη: 22
- Όλες οι εκπαιδευτικοί του σχολείου (10)

Συλλογή δεδομένων

Πτυχή	Εργαλεία συλλογής δεδομένων	Χορηγηση
Αναγνωστικό όγκος	Ερωτηματολόγιο-Αναγνωστικές συνήθειες	Πριν και μετά την εφαρμογή του σχεδίου δράσης
Ιδέες των παιδιών για την ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων;	Ερωτηματολόγιο-Αναγνωστικές συνήθειες	Πριν και μετά την εφαρμογή του σχεδίου δράσης
Ενδιαφέρον και συμμετοχή των παιδιών	Εργαλείο αυτοαναφοράς ενδιαφέροντος και συμμετοχής Εργαλείο αναφοράς εκπαιδευτικών για το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή	Πριν και μετά από κάθε διδακτική παρέμβαση
Ποιες είναι οι απόψεις των παιδιών για τις δράσεις στις οποίες συμμετείχαν;	Ερωτηματολόγιο-Αναγνωστικές συνήθειες	Μετά την εφαρμογή του σχεδίου δράσης
Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τις δράσεις που πραγματοποίησαν;	Αναστοχαστικό ημερολόγιο Ομαδική συζήτηση	Μετά από κάθε δράση ή διδακτική παρέμβαση Στο μέσο και στο τέλος της εφαρμογής του σχεδίου δράσης

Ερωτηματολόγιο- Αναγνωστικές συνήθειες

Δημοτικό Σχολείο Καϊμακλίου Β' (ΚΒ)

Έρευνα αναγνωστικών συνηθειών

ΕΡΕΥΝΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΣΥΝΗΘΕΙΩΝ

Οι γονείς μου κατάγονται από την Κύπρο (ναι/όχι): _____ Τμήμα: _____

A. Βάλτε ✓ στο κουτάκι που ταιριάζει

1. Διαβάζω βιβλία ΕΚΤΟΣ από τα σχολικά βιβλία;

ΝΑΙ	ΟΧΙ
☐	☐

2. Οι γονείς μου διαβάζουν βιβλία ΕΚΤΟΣ από τα βιβλία που έχουν σχέση με τη δουλειά τους.

ΝΑΙ	ΟΧΙ
☐	☐

3. Πόσο συχνά διαβάζεις βιβλία στο σπίτι (ΕΚΤΟΣ από τα σχολικά βιβλία);

Σχεδόν κάθε μέρα	Μια φορά τη βδομάδα	Μια φορά τον μήνα	Μια φορά κάθε μερικούς μήνες	Μια φορά τον χρόνο	Ποτέ δεν διαβάζω
☐	☐	☐	☐	☐	☐

4. Πότε διαβάζεις συνήθως βιβλία στο σπίτι (ΕΚΤΟΣ από τα σχολικά βιβλία);

Στις διακοπές	Το βράδυ πριν κοιμηθώ	Όποτε έχω ελεύθερο	Το Σαββατοκύριακο	Ποτέ δεν διαβάζω
☐	☐	☐	☐	☐

7. Πόσο από τον ελεύθερο σας χρόνο αφιερώνετε στις πιο κάτω δραστηριότητες;

Δραστηριότητα	Καθόλου	1- 30 λεπτά	31 λεπτά- 1 ώρα	1- 2 ώρες	Πάνω από 2 ώρες
Βλέπω τηλεόραση	☐	☐	☐	☐	☐
Διαβάζω τα μαθήματα του σχολείου	☐	☐	☐	☐	☐
Διαβάζω βιβλία (ΕΚΤΟΣ από τα σχολικά βιβλία)	☐	☐	☐	☐	☐
Σερφάρω στο διαδίκτυο (ιστοσελίδες, youtube)	☐	☐	☐	☐	☐
Χρησιμοποιώ τα κοινωνικά δίκτυα (Facebook, Instagram, Tik Tok κ.α.)	☐	☐	☐	☐	☐
Μιλώ με τις φίλες μου και τους φίλους μου (τηλέφωνο, Viber κ.α.)	☐	☐	☐	☐	☐
Παίζω ηλεκτρονικά παιχνίδια στο table/κινητό/υπολογιστή	☐	☐	☐	☐	☐
Παίζω παιχνίδια στο σπίτι (σκάκι, επιτραπέζια παιχνίδια, Lego κ.α.)	☐	☐	☐	☐	☐
Παίζω εκτός σπιτιού (αυλή, πάρκο, γήπεδο κ.α.)	☐	☐	☐	☐	☐

B. Σας αρέσει να διαβάζετε βιβλία εκτός από τα σχολικά βιβλία; Γιατί; (προσπαθήστε να δώσετε όσους περισσότερους λόγους μπορείτε για την απάντησή σας)

Εργαλείο αυτοαναφοράς ενδιαφέροντος/συμμετοχής

Οι γονείς μου κατάγονται από την Κύπρο (ναι/όχι): _____ Τμήμα: _____

Συμμετοχή στην τάξη

A. Σημείωσε V στο κατάλληλο κουτάκι

	Ποτέ σχεδόν ποτέ	ή Μερικές φορές	Πάντα σχεδόν πάντα	ή
Μου αρέσουν τα μαθήματα που κάνουμε.				
Τα μαθήματα που κάνουμε είναι ενδιαφέροντα				
Συμμετέχω στο μάθημα				
Μπορώ να συγκεντρωθώ στο μάθημα				
Νιώθω άνετα να κάνω ερωτήσεις όταν έχω απορίες				

B. Απάντησε τις πιο κάτω ερωτήσεις

1. Ποιες από τις δραστηριότητες που κάνετε στα διάφορα μαθήματα σου αρέσουν πιο πολύ; Γιατί;

 2. Ποιες από τις δραστηριότητες που κάνετε στα διάφορα μαθήματα δεν σου αρέσουν; Γιατί;

 3. Ποιες δραστηριότητες θα ήθελες να κάνετε για να είναι πιο ενδιαφέροντα το μαθήματα;
-

Εργαλείο αναφοράς εκπαιδευτικών για τη συμμετοχή/ενδιαφέρον

Όνομα εκπαιδευτικού: _____ Τμήμα: Δ'1

Ενδιαφέρον και συμμετοχή παιδιών

Α. Σημειώστε τον αριθμό που αντικατοπτρίζει καλύτερα το ενδιαφέρον/συμμετοχή του κάθε παιδιού της τάξης σας (1: Ποτέ ή σχεδόν ποτέ, 2: Μερικές φορές, 3: Πάντα ή σχεδόν πάντα)

	Όνομα παιδιού	Φαίνεται να απολαμβάνει το μάθημα	Φαίνεται να βρίσκει ενδιαφέρον το μάθημα	Συμμετέχει στο μάθημα	Μπορεί να συγκεντρωθεί στο μάθημα	Κάνει ερωτήσεις όταν έχει απορίες
1	[Redacted]					
2	[Redacted]					
3	[Redacted]					
4	[Redacted]					
5	[Redacted]					
6	[Redacted]					
7	[Redacted]					
8	[Redacted]					
9	[Redacted]					
10	[Redacted]					

Αναστοχαστικό ημερολόγιο εκπαιδευτικών

Αναστοχαστικό Ημερολόγιο Εκπαιδευτικού

Όνομα εκπαιδευτικού: _____ Τμήμα: _____

Δράση: _____ Ημερομηνία: _____

Στόχος/οι της δράσης: _____

Ποια στοιχεία της δράσης ήταν αποτελεσματικά (συνέβαλαν στην επίτευξη τους στόχου της); Γιατί;

Ποια στοιχεία της δράσης δεν ήταν αποτελεσματικά (δεν συνέβαλαν στην επίτευξη του στόχου της); Γιατί;

Πώς θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά η δράση για να είναι πιο αποτελεσματική;

Είσαι ικανοποιημένη/ικανοποιημένος με τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών στην συγκεκριμένη δράση; ¹	
Άλλες παρατηρήσεις	

¹ Το ερώτημα αυτό να απαντηθεί στις περιπτώσεις δράσεων στις οποίες συμμετέχουν τα παιδιά.

Τριγωνοποίηση (triangulation)

- Διερεύνηση του ίδιου φαινομένου (ενδιαφέρον/συμμετοχή παιδιών) από διαφορετικές προοπτικές (παιδιά- εκπαιδευτικοί)
- Διερεύνηση του ίδιου φαινομένου (αναγνωστικές συνήθειες παιδιών) με διαφορετικές ερωτήσεις (ερωτηματολόγιο αναγνωστικές συνήθειες)
- Διερεύνηση απόψεων εκπαιδευτικών για τις δράσεις με διαφορετικά εργαλεία (αναστοχαστικό ημερολόγιο- ομαδική συζήτηση)
- Περιεκτική εικόνα το φαινομένου λαμβάνοντας υπόψη τις ομοιότητες και διαφορές που προκύπτουν από τη χρήση διαφορετικών ερωτήσεων και εργαλείων (Denzin, 1970)

Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων

- Ανοικτή επαγωγική κωδικοποίηση (inductive coding)- Grounded theory (Glaser and Strauss, 1967; Charmaz, 2006)
 - Α΄ φάση- κωδικοποίηση γραμμή με γραμμή: ιδέες στην πιο απλή του μορφή οι οποίες δεν μπορούν να αναλυθούν περισσότερο.
 - Β΄ φάση- ομαδοποίηση των αρχικών κωδίκων σε ομάδες που φαίνεται να ανήκουν στην ίδια ιδέα- ιδεατοί τύποι (ideal types; Weber, 1949)
 - Όχι τέλειοι τύποι αλλά κατασκευές που αναπαριστούν ιδέες.
 - Δεν περιγράφουν τα δεδομένα μας εξαντλητικά αλλά εντοπίζουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.
 - Μας περιγράφουν το εύρος των ιδεών που υπάρχουν στα δεδομένα μας.
 - Επιτρέπουν την απλοποίηση- μπορούν να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς κατηγοριοποίησης
- Παραγωγική κωδικοποίηση (deductive coding)
 - Κωδικοποίηση των δεδομένων χρησιμοποιώντας τους ιδεατούς τύπους- έλεγχος της προηγούμενης διαδικασίας.

Α΄ φάση επαγωγικής κωδικοποίησης

Άλλοτε για να διασκεδάσω, άλλοτε για να ταξιδέψω και άλλοτε για να παρηγορηθώ! Τα βιβλία, μου στάθηκαν πάντοτε πιστοί φίλοι και δεν με απογοήτευσαν σχεδόν ποτέ. Βέβαια, και ένας άλλος λόγος, είναι γιατί μου αρέσει να μαθαίνω. Σε αυτή την περίπτωση, είναι άλλο και το περιεχόμενο που διαλέγω. Τα βιβλία, προσφέρουν μια αστείρευτη πηγή γνώσεων, σε πάμπολλα θέματα, αρκεί.. να ξέρεις να διαβάζεις.

Ειδικευμένα και μη θέματα, μπορείς να μάθεις γι' αυτά, διαλέγοντας απλώς κάθε φορά το αντίστοιχο βιβλίο. Διάφορες επιστήμες, ξένες γλώσσες, μακρινές χώρες, παρελθόν, παρόν, αλλά μέλλον, όλα αυτά μπορείς να τα μάθεις, αν καθίσεις απλά να τα διαβάσεις. Ανάλογα με την περίπτωση λοιπόν.. διαλέγω και το κατάλληλο! Πολλές φορές, κάποιο πολυδιαβασμένο (γιατί θέλω να ξέρω που θα ταξιδέψω), άλλοτε, κάποιο εντελώς καινούργιο (για να είναι άγνωστο το ταξίδι) και άλλοτε, απλά για να ενημερωθώ!

Β΄ φάση επαγωγικής κωδικοποίησης

Αρχικοί κώδικες	Κατηγορίες/ ιδεατοί τύποι
Διασκέδαση	Ψυχαγωγία
Ταξίδι	
Φίλοι	
Δεν απογοητεύουν	Ψυχολογική στήριξη
Παρηγοριά	
Πηγή γνώσεων	
Μάθηση	Μάθηση
Γνώση για επιστήμες	
Γνώση για ξένες γλώσσες	
Γνώσεις γεωγραφικές	
Ενημέρωση	

Παραγωγική κωδικοποίηση

Άλλοτε για να διασκεδάσω, άλλοτε για να ταξιδέψω και άλλοτε για να παρηγορηθώ! Τα βιβλία, μου στάθηκαν πάντοτε πιστοί φίλοι και δεν με απογοήτευσαν σχεδόν ποτέ. Βέβαια, και ένας άλλος λόγος, είναι γιατί μου αρέσει να μαθαίνω. Σε αυτή την περίπτωση, είναι άλλο και το περιεχόμενο που διαλέγω. Τα βιβλία, προσφέρουν μια αστείρευτη πηγή γνώσεων, σε πάμπολλα θέματα, αρκεί.. να ξέρεις να διαβάζεις.

Ειδικευμένα και μη θέματα, μπορείς να μάθεις γι' αυτά, διαλέγοντας απλώς κάθε φορά το αντίστοιχο βιβλίο. Διάφορες επιστήμες, ξένες γλώσσες, μακρινές χώρες, παρελθόν, παρόν, αλλά μέλλον, όλα αυτά μπορείς να τα μάθεις, αν καθίσεις απλά να τα διαβάσεις. Ανάλογα με την περίπτωση λοιπόν.. διαλέγω και το κατάλληλο! Πολλές φορές, κάποιο πολυδιαβασμένο (γιατί θέλω να ξέρω που θα ταξιδέψω), άλλοτε, κάποιο εντελώς καινούργιο (για να είναι άγνωστο το ταξίδι) και άλλοτε, απλά για να ενημερωθώ!

Κατηγορίες/ ιδεατοί τύποι

Ψυχαγωγία

Ψυχολογική στήριξη

Μάθηση

Αποτελέσματα

- Αναγνωστικές συνήθειες παιδιών πριν την εφαρμογή του σχεδίου δράσης
 - Τα μεγαλύτερα παιδιά διαβάζουν λιγότερο
 - Τα παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία διαβάζουν λιγότερο
 - Τα μεγαλύτερα παιδιά δηλώνουν πιο συχνά ότι δεν τους αρέσει το διάβασμα
 - Τα παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία δηλώνουν πιο συχνά ότι δεν τους αρέσει το διάβασμα
 - Λόγοι που αναφέρονται πιο συχνά από τα παιδιά που δηλώνουν ότι τους αρέσει το διάβασμα: βελτίωση γλωσσικής ικανότητας, γνώσεις, ψυχαγωγία, φαντασία, χαλάρωση
 - Λόγοι που αναφέρονται πιο συχνά από τα παιδιά που δηλώνουν ότι δεν τους αρέσει το διάβασμα: βαρετά βιβλία, έλλειψη χρόνου, ηλεκτρονικά παιχνίδια

Αποτελέσματα

- Αξιολόγηση διδακτικών παρεμβάσεων
 - Αύξηση ενδιαφέροντος και συμμετοχής των παιδιών (αναφορές εκπαιδευτικών- αναστοχαστικά ημερολόγια, αυτοαναφορές παιδιών)
 - Χρήση εργαλείων, μέσων και προσεγγίσεων πέρα από τη λογοτεχνία.
 - Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι ανακαλύπτουν πράγματα για τη διδασκαλία τους και τα παιδιά τους
 - Πίεση χρόνου και «ύλης»
 - Δυσκολίες δημιουργικής προσέγγισης κάποιων πτυχών (π.χ. γραμματική)

Περιορισμοί

- Μικρό δείγμα σε κάποιες περιπτώσεις δεν επιτρέπει τον εντοπισμό σημαντικών στατιστικών διαφορών (ηλικίες, πολιτισμικό υπόβαθρο, πριν και μετά τις δράσεις).
- Δείγμα που δεν είναι αντιπροσωπευτικό όλων των δημοτικών σχολείων στην ΚΔ.
- Απαντήσεις που οι συμμετέχουσες/συμμετέχοντες θεωρούν ότι αναμένονται από αυτές/αυτούς.
- Βασιζόμαστε στην υπόθεση ότι οι ιδέες αντικατοπτρίζονται στην γραπτή και προφορική έκφραση.